

De Hohe Messe van Bach

Vox Luminis
& Freiburger
Barockorchester

Open hoofd en hart
eeuwig verkennen van wat
in en rond ons is.

Herman Van Rompuy

Beste bezoekers,

Deze haiku, die Herman Van Rompuy voor deze festivaleditie schreef, begeleidt ons deze weken in een festivalprogramma dat qua omvang zijn eigen motto *Less is More* aan zijn laars lapt, en zich vooral laat leiden door de aansluitende vraag — *or is it?* Een veelheid aan componisten, musici en andere kunstenaars is de komende weken aan zet.

Maar *Less is More* komt wel degelijk aan bod, in de talrijke stukken waarin componisten met een minimum aan middelen grote impact maken: een lied van Schubert, een bagatelle van Beethoven, een solo partita van Bach en de ultieme vier minuten en drieëndertig seconden stilte van Cage in 4'33". Maar daarnaast laven we ons ook aan de overweldigende klank van het symfonieorkest bij Wagner en de ontelbare klankkleuren van het romantische orgel. Dit festival balanceert tussen de kracht van de eenvoud en de impact van de overvloed.

Het programma van deze editie kwam nog voor een groot deel tot stand onder leiding van voormalig directeur Veerle Simoens. Tien jaar lang stond zij aan het roer van onze organisatie. Enkele van haar initiatieven zijn ondertussen een vast onderdeel van ons festival geworden en leven ook door in deze editie. Dat geldt bijvoorbeeld voor *Whispering Leaves*, onze intieme dag in verborgen Gentse tuinen, en de transdisciplinaire *Nacht van de Verbeelding* in de drie musea aan het Citadelpark.

Laat jullie door ons motto *Less is more* niet leiden bij het kiezen: wij verwelkomen jullie graag zoveel mogelijk! Het is de veelheid en verscheidenheid aan genres, stijlen, perspectieven, artiesten en locaties die een festival tot een uitzonderlijke gebeurtenis maken, een buitenkans om je te herbronnen. Genieten van kunst is toegestaan, maar jezelf overgeven aan haar transformerende, inspirerende, verrijkende werking, is nog veel beter. 'Eeuwig verkennen van wat in en rond ons is'. Wij wensen jullie een prachtig, betoverend, begeistertend en af en toe misschien ook verwarrend festival toe!

Het team van festivalmakers,

Aïda, Annelore, Annemie, Bert, Charlotte, Elien, Emmely, Fien, Fien, Fleur, Frea, Helena, Hanne, Irene, Jan, Nina, Piet, Ruth en Sophie

Genieten van de mooie momenten in het leven.

Daar zorgen we samen voor.

kbc.be/privatebanking

Private Banking.
Beweegt met je mee.

Beste muziek liefhebbers,

Het thema van Gent Festival bewandelt dit jaar een volledig andere route: we reizen langs minimalistische soberheid en barokke pracht en praal. *Less is more—or is it?* zet ons aan tot reflectie over de kracht van eenvoud. Net als in de financiële wereld draait het ook in de muziek om balans: het subtiële spel tussen eenvoud en complexiteit.

Gent Festival nodigt ons uit om die spanning te beleven. Ga je mee op ontdekking? Geniet van elk moment, groot én klein.

David Moucheron

CEO KBC België

© Leslie Artamonow

© Britt Schilling

De Hohe Messe van Bach

PROGRAMMA

Johann Sebastian Bach – Mis in b mineur, BWV 232 ‘Hohe Messe’

Missa

Kyrie eleison
Christe eleison
Kyrie eleison
Gloria in excelsis Deo
Et in terra pax
Laudamus te
Gratias agimus tibi
Domine Deus
Qui tollis peccata mundi
Qui sedes ad dextram Patris
Quoniam tu solus sanctus
Cum Sancto Spiritu

Symbolum Nicenum

Credo in unum Deum
Patrem omnipotentem
Et in unum Dominum
Et incarnatus est
Crucifixus
Et resurrexit
Et in Spiritum sanctum Dominum
Confiteor
Et expecto
Sanctus
Osanna in excelsis
Benedictus
Osanna in excelsis
Agnus Dei
Dona nobis pacem

UITVOERDERS

Erika Tandiono, sopraan
Tabea Mitterbauer, sopraan
Sophia Faltas, sopraan
Victoria Cassano, alt
William Shelton, contratenor
Raphael Höhn, tenor
Sebastian Myrus, bas
Felix Schwandtke, bas
Vox Luminis
Freiburger Barockorchester
Lionel Meunier, bas en
artistieke leiding

Dit concert wordt opgenomen
en live uitgezonden op Klara

Bachs ultieme knip-en plakwerk

Is de *Mis in b mineur* van Johann Sebastian Bach een universeel kunstwerk dat door de geschiedenis in zijn volmaakte vorm aan ons is overgeleverd, net als het *Lam Gods* van Jan en Hubert Van Eyck dat zich ook in de kathedraal bevindt waar het concert vandaag plaatsvindt? Of is het een sterk staaltje knip-en plakwerk uit het Bach-atelier, dat pas 100 jaar na zijn ontstaan werd gecanoniseerd met de titel *Hohe Messe*? Beide zienswijzen zijn een beetje waar. Wanneer Bach muziek van zichzelf, of anderen, hergebruikt, is dat nooit om zich er gemakkelijk vanaf te maken. Het leidt altijd tot iets nieuws en magistraals.

Archief

Bach 'componeerde' – hier in de oorspronkelijke betekenis van 'samenstellen' – de *Hohe Messe* in de jaren 1748/49 en dook daarvoor diep in zijn eigen archief. Het *Crucifixus* gaat terug op een van zijn vroegste cantates, uit 1714. Voor het *Sanctus* hergebruikt hij een compositie uit 1724 en het *Kyrie* en het *Gloria* dateren van 1733, toen hij een *missa brevis* had geschreven en aangeboden aan de katholieke keurvorst August III van Dresden. Die mis bevatte op haar beurt overigens ook al delen uit eerdere cantates. Het *Credo* componeerde Bach in zijn laatste levensjaren. Het *Et incarnatus* is mogelijk de laatste vocale muziek die hij überhaupt schreef. Daarmee staan de oudste en de nieuwste muziek in de mis (*Crucifixus* en *Et incarnatus*) vlak naast elkaar, ook nog eens op het centrale tekstgedeelte van het *Credo*, waarin de kern van de katholieke geloofsleer wordt behandeld.

Al dat knippen en plakken levert een grote stilistische diversiteit op die van strenge polyfonie tot solo's in de moderne, 'empfindsame' stijl gaat. Beide kanten van ons festivalthema *Less is more – or is it* worden hier geïllustreerd. Grootschalige, vier- tot achtstemmige koren worden afgewisseld door intieme aria's en duetten, begeleid door een kleurrijke waaier aan solo-instrumenten.

Testament

Bach was nagenoeg zijn hele leven werkzaam in de context van de Lutherse kerk, met een onderbreking van zeven jaar aan het Calvinistische hof van Köthen. Dat hij tegen het einde van zijn leven een volledige katholieke mis componeert, is opmerkelijk. Hij kon veel werk verzetten, maar dat hij een mis van deze omvang zonder een concrete aanleiding geschreven zou hebben, is eerder onwaarschijnlijk. Over een opdrachtgever of concrete bestemming is evenwel niks bekend, ook al ontbreekt het niet aan hypothesen. De mis is bovendien een beetje lang om in de liturgie gebruikt te worden.

Het uitvoerig hergebruik van zijn eigen muziek uit eerdere periodes geeft deze mis ook het karakter van een muzikaal testament, iemand die in zijn laatste levensjaren terugkijkt en laat zien waartoe hij allemaal in staat is. De *Hohe Messe* is een catalogus van Bachs enorme veelzijdigheid en zijn ongeëvenaarde kunstenaarschap. Met de *Kunst der Fuge* had hij enkele jaren eerder iets gelijkaardigs gedaan op het gebied van de fuga. En met de *Brandenburgse Concerten* had hij de mogelijkheden van het instrumentale *concerto grosso* uitgeput. De gedachte aan de *Hohe Messe* als een ultieme synthese van zijn kunnen op al die gebieden is musicologisch wellicht discutabel, maar daarom niet minder aantrekkelijk.

De uitvoering

De uitvoering van vandaag is niet gestoeld op de negentiende-eeuwse oratoriumtraditie met de klassieke afwisseling van koorgedeeltes en solo-aria's. De solisten maken onderdeel uit van het vocale ensemble. Net zoals de solo-instrumenten ook onderdeel zijn van het orkest. Alleen met ensembles van wereldkwaliteit, zoals Vox Luminis en het Freiburger Barockorchester, is zo een aanpak mogelijk. Het zowel zakelijk als artistiek door de musici zelf gerunde barokorkest uit Freiburg is al veertig jaar lang een van de succesverhalen uit de oude-muziekbeweging. Ook het veelvuldig gelauwerde, in België gevestigde Vox Luminis, in 2004 opgericht door Lionel Meunier, behoort tot de internationale top. De individuele excellentie van musici en zangers wordt vandaag gecombineerd met samenspel en -zang van de bovenste plank. Een uitstekend uitgangspunt voor Bachs meesterwerk.

Cello Octet Amsterdam

ZA 20.09

Cirkelende
melodieën in de
Sint-Pieterskerk

O.L.V. SINT-PIETERSKERK • 22:00

Wat is er mooier dan een cello? Juist: acht cello's! Opgesteld in een cirkel onder de koepel van de Sint-Pieterskerk spelen ze de compositie '8' van de Amerikaanse minimalist Michael Gordon. Het publiek zit eromheen en hoort, ziet en voelt de muzikale patronen ronddraaien.

tickets & info op gentfestival.be

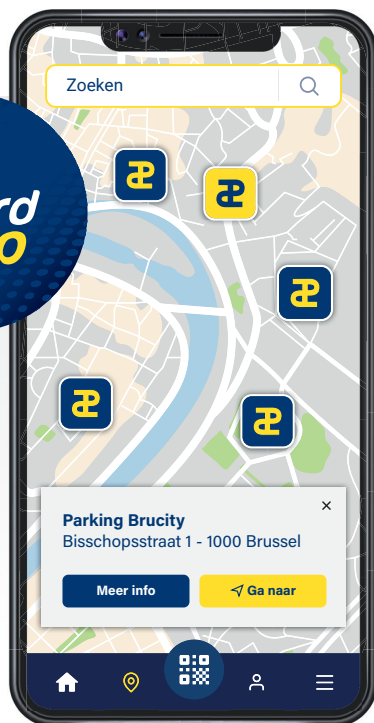

**Daar zit
muziek in.**

hogent.be

**HO
GENT**

Toegang tot de stad nu binnen handbereik

- Directe toegang via nummerplaat-herkenning of QR-code
- Bespaar tot 30% op je parkingkosten
- Laad je wagen op
- Beschikbaarheid van de laadpalen in real time

**DOWNLOAD
DE PCARD APP NU!**

Interparking
OVERAL DICHTBIJ

Polestar
—
Gent

WLTP: 17,6-23,0 kWh/100 km en CO₂: 0 g/km.
Milieu-informatie (KB 19.03.2004): [polestar.com](https://www.polestar.com)

Geef voorrang aan veiligheid.

Polestar 3 en Polestar 4
Boek je testrit

CULTUUR GENT

de cultuurdienst van de Stad **gent:**

Ben je een cultuurliefhebber of cultuurmaker? Of allebei?

Dan is Cultuur Gent, de cultuurdienst van de Stad Gent, jouw **aanspreekpunt** en **klankbord** voor **advies, subsidies** en andere vormen van **ondersteuning**.

In onze aanpak **bouwen we bruggen** tussen

mensen en projecten. We bouwen aan **duurzame samenwerkingen** met en tussen kunst- en cultuurmakers, spelers en liefhebbers. We denken graag mee, **out of the box** en met een **open geest**. Laat je **verbluffen** door onze culturele troeven!

– **Benieuwd wat Cultuur Gent kan doen voor jou?**

Ontdek ons aanbod via

www.cultuur.gent

@cultuurgent
#cultuurgent

We danken onze vrienden voor hun steun

Mevrouw G. Adriaens, mevrouw J. Agon en partner, mevrouw M. Allaert, mevrouw en de heer Baert – De Mey, de heer JM. Beerens, de heer F. Beke, de heer A. Berkvens, de heer en mevrouw Blommaert – Schellinck, de heer B. Boterdaele en partner, de heer J. Bral en partner, mevrouw N. Casier, de heer B. Colle en partner, de heer D. Coppieters en partner, de heer M. Coussement en partner, de heer E. Daelman en partner, de heer C. Dammekens en partner, mevrouw S. De Bie en partner, de heer JP. De Bruycker en partner, mevrouw I. De Haan, mevrouw L. De Man, de heer P. De Man, de heer F. De Munster, de heer R. De Pauw, mevrouw C. De Pourcq, de heer D. de Praetere, de heer D. De Raeve, mevrouw A. Desplenter en partner, de heer D. Deweerdt, de heer G. Dierkens, mevrouw K. Douchy en partner, mevrouw C. Duthoit, mevrouw I. Duytschaever en partner, de heer B. François en partner, de heer E. Germonpré, mevrouw K. Gonnissen, de heer C. Gysbers en partner, mevrouw A. Haudenhuyse, de heer B. Hemelsoet en partner, de heer en mevrouw B. en C. Hoogewijs – Mortier, mevrouw M. Hoornaert, de heer en mevrouw J. en A. Hoozee – Verfaillie, de heer F. Hublé en partner, de heer P. Huyghebaert en partner, de heer P. Jacobs, de heer F. Janssens en partner, de heer G. Larnoe en partner, de heer L. Maton en partner, mevrouw K. Mattens en partner, de heer J. Raa en partner, de heer A. Roberti en partner, mevrouw N. Rogatska en partner, de heer J. Rombaut en partner, de heer L. Schreyen en partner, mevrouw C. Stevens en partner, de heer L. Thabert en partner, de heer A. Uyttendaele, de heer en mevrouw G. en L. Van Beversluys – Minjauw, de heer C. Van Damme, mevrouw M. Van Driessche, de heer J. Vanhoebost en partner, mevrouw B. Van Maele en partner, mevrouw L. Van Slycken, de heer H. Verhagen en partner

Interesse om bij de
Nationale Loterij te werken?

Scan Me

Bedankt aan alle spelers
van de Nationale Loterij.
Dankzij hen kunnen wij jullie met
Gent Festival van Vlaanderen opnieuw
een boeiend festival aanbieden.
Jij speelt toch ook?

**6 nationale
loterij**
MEER DAN SPELEN

Alle registers

ZA 27.09

open Bart Naessens bespeelt het grote orgel van de Sint-Pieterskerk

O.L.V. SINT-PIETERSKERK • 20:30

Bart Naessens kust de 2368 pijpen van het magistrale orgel van de Gentse bouwer Pierre Van Peteghem wakker en laat de volledige kleurenpracht van dit wonderbaarlijke instrument horen. Met zowel fluisterstilte als overweldigende muziek vult hij de prachtige akoestiek van de Sint-Pieterskerk.

tickets & info op gentfestival.be

MET DANK AAN ONZE PARTNERS

Polestar

HO
GENT

ECMA

Co-funded by the
Creative Europe Programme
of the European Union

Koninkrijk der Nederlanden

radio2

De Standaard

de zondag

Lijncom

DEDUYTSCHAEVER
CHOCOLATIER

BASSIE

LOF
RESTAURANT

BAKKER KLAAS
STUDIO MARIO

CAFÉ COSTUME

Colofon

Verantwoordelijke uitgever

Sophie Detremmerie

Vormgeving

Gent Festival van Vlaanderen

Team

Aïda Gabriëls, Annelore Quyssens, Annemie Valgaeren, Bert Vandemoortele, Charlotte Meulenbergs, Elien Prophète, Emmely Comhaire, Fien Hanselaer, Fien Straetmans, Fleur De Keyser, Frea Rimbaut, Helena Liégois, Hanne Gekhiere, Irene Schampaert, Jan Van den Bossche, Nina Lambrecht, Piet De Coensel, Ruth Hautman en Sophie Detremmerie

Raad van Bestuur Festival van Vlaanderen en Historische Steden vzw

Jan Briers, Anna Marie Charlier, Christoph D'Haese, Stephanie D'Hose, Lucien De Busscher, Hafsa El-Bazioui, Ivan De Witte, Saloua El Moussaoui, Fientje Moerman, Karine Moykens, Serge Platel, Daan Schalck, Jan Smets, Johan Thijs, Rik Van de Walle, Heidi Delobelle, Sophie Dutordoir, Stephanie De Bruyne

Algemene Vergadering Festival van Vlaanderen en Historische Steden vzw

Alle leden van de Raad van Bestuur, Barbara De Lembre, Ronald Everaert, Willy Herremans, Geert Jocqué, Jan Smets, Philippe Vlerick

Adres redactie

Bijlokekaai 8, bus 9
9000 Gent

Vind ons op sociale media via **@gentfestival**

Zin in meer? Surf naar **gentfestival.be**

Zakelijk directeur Sophie Detremmerie, het PR-team, Greet Samyn en alle hostessen worden gekleed door Xandres.

Artistiek directeur Jan Van den Bossche en front desk officer Piet De Coensel worden gekleed door Café Costume.

Niets van deze uitgave mag verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van fotokopie, microfilm of op enige andere wijze, zonder voorafgaand schriftelijk akkoord van de uitgever.

Een plek waar **wonen**,
werken en **leven**
samenkomen.

